

และรูปแบบเหมือนกัน แตกต่างกันเพียงรายละเอียดข้อตกลงทางการค้าเล็กน้อยที่ขึ้นอยู่กับภาระจากตกลงกันระหว่างผู้ถูกร้องและตัวแทนจำหน่ายแต่ละราย โดยก่อนหน้านั้น ข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายได้จัดทำขึ้นเป็นภาษาไทย แต่นับตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ เป็นต้นมา ผู้ถูกร้องได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบของข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายเป็นภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยสองส่วน ได้แก่ ข้อตกลงทั่วไป ข้อตกลงทางการค้า และเอกสารแนบท้ายข้อตกลง ทั้งนี้ ข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายมีรูปแบบเป็นสัญญาซื้อขายสินค้า กรรมสิทธิ์ในสินค้าโอนไปยังตัวแทนจำหน่ายทันทีที่ตัวแทนจำหน่ายชำระเงินค่าสินค้าโดยครบถ้วนซึ่งเป็นปกติของสัญญาซื้อขายสินค้าทั่วไป เว้นแต่สินค้านั้นเป็นสินค้าที่ชำระครบพร้อม หรือมีข้อตกลงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นตามสัญญา

ผู้ร้องดำเนินธุรกิจการเป็นตัวแทนจำหน่ายอุปกรณ์ส่องสว่างภายใต้เครื่องหมายการค้า ล. ตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๖ โดยเงื่อนไขการรับซื้อสินค้าคงเหลือคืนตามข้อตกลง เฉพาะกรณีที่สินค้าอยู่ในสภาพที่ดี และกล่องบรรจุผลิตภัณฑ์อยู่ในสภาพสมบูรณ์เท่านั้น ในราคาที่เหมาะสม ต่อมาปี ๒๕๕๘ ผู้ร้องได้เข้าเป็นตัวแทนจำหน่ายอีกครั้ง ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนข้อตกลงแก้ไขเพิ่มเติม แต่เงื่อนไขในการรับซื้อสินค้าคืนยังคงเป็นข้อความเช่นเดียวกับข้อตกลงฉบับปี ๒๕๕๖ และในปี ๒๕๕๙ ผู้ร้องได้รับการแต่งตั้งเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าอีกครั้ง คู่สัญญาได้ตกลงเปลี่ยนแปลงข้อตกลงจากภาษาไทยเป็นฉบับภาษาอังกฤษ และตกลงแก้ไขเงื่อนไขอื่น ๆ รวมทั้งเงื่อนไขว่าด้วยการรับซื้อสินค้าคืนในกรณีเลิกเป็นตัวแทนจำหน่าย ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ความว่า “ผู้ถูกร้องอาจใช้ดุลยพินิจโดยฝ่ายเดียวในการซื้อคืนสินค้าซึ่งบันทึกไว้ในบัญชีสินค้าคงคลังโดยราคารวมทั้งข้อตกลงและเงื่อนไขอื่น ๆ ให้ตกลงร่วมกับตัวแทนจำหน่ายต่อไป...” และแม้ในปีถัด ๆ มา จนถึงปี ๒๕๖๒ คู่สัญญาจะมีการแก้ไขรูปแบบข้อตกลงอื่น ๆ อยู่บ้าง แต่ยังคงเงื่อนไขว่าด้วยการรับซื้อสินค้าคืนเมื่อมีการเลิกข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายไว้เช่นเดิม ผู้ร้องได้ดำเนินกิจการต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ จึงได้หยุดดำเนินกิจการในฐานะตัวแทนจำหน่าย ซึ่งข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายฉบับปี ๒๕๖๒ ระบุเงื่อนไขการรับคืนสินค้าจากตัวแทนจำหน่ายไว้ โดยกำหนดให้ผู้ถูกร้องมีดุลยพินิจแต่เพียงฝ่ายเดียวในการพิจารณาซื้อคืนสินค้าจากตัวแทนจำหน่าย ซึ่งโดยปกติผู้ถูกร้องมีนโยบายไม่รับซื้อคืนสินค้า เนื่องจากการรับซื้อคืนสินค้าจะส่งผลกระทบต่อกรรับรู้อย่างได้ที่ไม่เป็นจริงของบริษัทแม่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศเนเธอร์แลนด์ อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องอาจใช้ดุลยพินิจเลือกรับซื้อคืนสินค้าจากตัวแทนจำหน่ายในกรณีที่จำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีตัวแทนจำหน่ายนำสินค้าคงเหลือออกจำหน่ายสู่ท้องตลาดในราคาต่ำ อันจะส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าของผู้ถูกร้องในตลาด และกระทบต่อตัวแทนจำหน่ายรายอื่น ๆ รวมทั้งความรู้ด้านราคาของผู้บริโภคในระยะยาว หากมีช่องทางที่สามารถช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนของตัวแทนจำหน่ายได้ ผู้ถูกร้องจะดำเนินการทันที และเมื่อผู้ถูกร้องได้พิจารณาถึงเหตุผลความจำเป็นแล้ว ไม่ปรากฏเหตุผลสมควรในการรับซื้อสินค้าคืนจากผู้ร้อง เนื่องจากในขณะที่ข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายของผู้ร้องสิ้นสุดลง สินค้าคงคลังของผู้ร้องมิได้มีปริมาณเพียงพอต่อการจำหน่ายให้แก่ตัวแทนจำหน่ายรายอื่น ๆ และมีปริมาณสินค้าไม่มากถึงขนาดหากนำออกจำหน่ายในราคาต่ำแล้วจะกระทบต่อราคาสินค้าในตลาด อีกทั้งรุ่นหรือชนิดสินค้าคงคลังของผู้ร้องดังกล่าวมีทั้งในส่วนที่เป็นสินค้าที่ยังคงอยู่ในตลาดและนอกตลาดปัจจุบัน ประกอบกับตัวแทนจำหน่ายที่เข้าทำหน้าที่แทนผู้ร้องไม่ประสงค์ที่จะซื้อสินค้าคงคลังในส่วนดังกล่าวจากผู้ร้อง และแม้ผู้ถูกร้องประสงค์ช่วยเหลือผู้ร้องเพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ถูกร้องกับผู้ร้อง ด้วยการให้ผู้ร้องทยอยระบายสินค้าบางส่วนที่อยู่ในสภาพที่ดี กล่องบรรจุภัณฑ์มีสภาพสมบูรณ์ และเป็นสินค้าในชนิดหรือรุ่นที่ยังคงมีความต้องการในตลาดให้แก่ผู้ถูกร้อง และตัวแทนจำหน่ายรายอื่นซึ่งผู้ถูกร้องจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ แต่ผู้ร้องกลับปฏิเสธและยืนยันให้ผู้ถูกร้องรับซื้อสินค้าคงคลังทั้งหมดคืนจากผู้ร้องในคราวเดียวตามที่เคยปฏิบัติ

ประเด็นวินิจฉัย

กรณีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า การปฏิเสธไม่รับคืนสินค้าคงเหลือของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

คำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) กีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม (๒) ใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม (๓) กำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรม (๔) กระทำการในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

ทั้งนี้ ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ข้อ ๕ กำหนดว่า “การกระทำความผิดตามมาตรา ๕๗ จะต้องส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น โดยจะพิจารณาจากความสูญเสียในทางเศรษฐกิจ (Economic Loss) ที่ปรากฏตามข้อเท็จจริง เช่น การสูญเสียรายได้ของผู้ประกอบธุรกิจ การสูญเสียมูลค่าตลาด (Market Value) ของสินค้าหรือบริการ การสูญเสียโอกาสในการผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นต้น” ข้อ ๙ กำหนดว่า “การใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม มีลักษณะดังต่อไปนี้ (๑) ผู้ประกอบธุรกิจมีอำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าผู้ประกอบการรายอื่น (๒) ผู้ประกอบธุรกิจใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าในการเอาเปรียบหรือจำกัดทางเลือกของคู่ค้าดังกล่าวอย่างไม่เป็นธรรม” ข้อ ๑๐ กำหนดว่า “การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรม มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่มีเหตุ...(๑๐) การปฏิเสธที่จะทำการค้ากับคู่ค้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร” และข้อ ๑๑ กำหนดว่า “การพิจารณาความไม่เป็นธรรมของการกระทำให้พิจารณาเกณฑ์ต่อไปนี้ประกอบกัน (๑) เป็นการกระทำที่ไม่เคยมีการปฏิบัติมาก่อนที่มีใช้การดำเนินการตามธุรกิจปกติ (๒) เป็นเงื่อนไขที่มีได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรและมีได้แจ้งให้คู่ค้าทราบเป็นการล่วงหน้าภายในระยะเวลาอันสมควรตามแนวทางการค้าปกติของคู่กรณี (๓) เป็นการกระทำที่ไม่สามารถรับฟังได้ด้วยเหตุผลอันชอบธรรมในทางธุรกิจ การตลาด หรือเศรษฐศาสตร์ (๔) ปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง”

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้พิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องรับฟังเป็นที่ยุติว่า ข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายมีรูปแบบเป็นสัญญาซื้อขายสินค้าเสร็จเด็ดขาดโดยที่กรรมสิทธิ์ในสินค้าโอนไปยังตัวแทนจำหน่ายทันทีที่ตัวแทนจำหน่ายชำระเงินค่าสินค้าโดยครบถ้วนแล้ว ซึ่งแต่เดิมในปี ๒๕๕๘ ข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายได้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกร้องต้องรับซื้อคืนสินค้าจากตัวแทนจำหน่ายทุกกรณีหากสินค้าอยู่ในสภาพที่ดีและกล่องบรรจุผลิตภัณฑ์อยู่ในสภาพสมบูรณ์ แต่ในปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้มีการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ข้อตกลงดังกล่าวให้การพิจารณารับซื้อคืนสินค้าขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ถูกร้องแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งผู้ร้องได้รับทราบและลงนามในข้อตกลงแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายต่อเนื่องมาโดยตลอด นับตั้งแต่มีการปรับแก้เงื่อนไขการรับซื้อสินค้าคืน (ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒) โดยเงื่อนไขดังกล่าวผู้ถูกร้องได้ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับตัวแทนจำหน่ายทุกรายทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า สินค้าคงคลังของผู้ร้องมีปริมาณ หรืออยู่ในสภาพสมบูรณ์ตามเงื่อนไขในการพิจารณา

/เหตุผล...

เหตุผลความจำเป็นในการรับซื้อสินค้าคืน และในทางปฏิบัติผู้ถูกร้องจะไม่รับซื้อคืนสินค้าจากตัวแทนจำหน่ายรายใด การกระทำของผู้ถูกร้องจึงสามารถรับฟังได้ด้วยเหตุผลอันชอบธรรมในทางธุรกิจ การตลาด หรือเศรษฐศาสตร์ กรณีจึงไม่เข้าลักษณะเป็นการกำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ระหว่างคู่ค้าต่างรายอย่างไม่เป็นธรรม หรือใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าในการเอาเปรียบหรือจำกัดทางเลือก ของคู่ค้าอย่างไม่เป็นธรรม

ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องจึงไม่เข้าลักษณะเป็นผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันเป็นผล ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติ การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวปฏิบัติ ในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑

มติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีมติเป็นเอกฉันท์ เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้อง ในการปฏิเสธรับซื้อคืนสินค้าจากผู้ร้องไม่เข้าลักษณะเป็นการปฏิบัติทางการค้าอันเป็นผลให้เกิดความเสียหาย แก่ผู้ประกอบการรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงยุติเรื่อง

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

๒๙ มกราคม ๒๕๖๔